

УДК 005(062.552)

[https://doi.org/10.52058/2786-6300-2023-1\(7\)-216-227](https://doi.org/10.52058/2786-6300-2023-1(7)-216-227)

Токарева Валентина Іванівна доктор наук з державного управління, професор, професор кафедри маркетингу та туризму, Маріупольський державний університет, <https://orcid.org/0000-0003-4304-2617>

Григор'єва Вікторія Василівна кандидат юридичних наук, доцент, доцент кафедри права, Маріупольський державний університет, <https://orcid.org/0000-0002-4997-803X>

УПРАВЛІНСЬКІ ТЕХНОЛОГІЇ У ПРИЙНЯТТІ ПОЛІТИЧНИХ РІШЕНЬ: ПРАВОВІ АСПЕКТИ ПАРТНЕРСТВА У ВЗАЄМОДІЇ ДЕРЖАВИ ТА СУСПІЛЬСТВА

Анотація. Сучасна українська виконавча влада відчуває особливу потребу в нових формах і методах взаємодії з суспільством. У заданих умовах маніпулятивні технології перестають надавати належний ефект, по спадаючій йде траєкторія легітимізації влади. Положення економічної і політичної нестабільності, де перехідний стан українського суспільства проявляється у високому ступені соціальної конфліктності, відчуженості громадян від влади, відсутності підтримки суспільством державних рішень і, в кінцевому рахунку, в неефективності всієї системи виконавчої влади, актуалізує справжню проблему.

Вітчизняні і зарубіжні дослідники в галузі політичних та юридичних наук, що займаються вивченням процесу прийняття політичних рішень, аналізують його на трьох основних рівнях: глобальному, державному і субдержавному. Кожен рівень аналізу прийняття політичних рішень має свою предметну область, що пов'язано з виділенням на кожному з них певних детермінантів, що впливають на процес прийняття політичного рішення.

Отже, коли сили держави досить об'єднані на глобальному, державному та внутрішньому рівнях, вона не обмежена в оцінці загроз і прийнятті контрбалансуючого політичного рішення, тоді як будь-яка роздробленість призводить до обмеження можливостей держави в політиці. Обмеження в оцінці державою загрози можуть вплинути на невідповідну політичну поведінку, коли: лідери відповідають на другорядні загрози, але не відповідають на першорядні; політична відповідь держави обмежується прийняттям лише внутрішньодержавних заходів без аналогічних міжнародних зусиль внаслідок нестачі ресурсів; зміцнення міжнародних позицій держави

призводить більшою мірою до реалізації інтересів окремих соціальних груп. Оцінка державою своєї відносної сили показує те, наскільки вона успішно здійснює координацію та управління політичними інститутами в їх діалозі з суспільними силами в цілях прийняття таких політичних рішень, які б найбільшою мірою відповідали національним інтересам.

Відтак, управлінські технології, як сукупність найбільш раціональних способів, прийомів і процедур реалізації функцій політичної системи спрямовані на підвищення ефективності політичних процесів і досягнення поставлених цілей, є предметом пильного вивчення сучасної політичної науки.

Ключові слова: влада, суспільство, комунікація влади та суспільства, політичні рішення, політичні загрози.

Tokareva Valentyna Ivanivna Doctor in Public Administration, Professor, Professor of the Department of marketing and tourism at Mariupol State University, Kiev, <https://orcid.org/0000-0003-4304-2617>

Grygor'yeva Viktoriya Vasylivna PhD in Law, Associate Professor, Associate Professor of the Department of Law at Mariupol State University, Kiev, <https://orcid.org/0000-0002-4997-803X>

MANAGEMENT TECHNOLOGIES IN POLITICAL DECISION- MAKING: LEGAL ASPECTS OF PARTNERSHIP IN THE INTERACTION OF THE STATE AND SOCIETY

Abstract. Modern Ukrainian executive power feels a special need for new forms and methods of interaction with society. Under the given conditions, manipulative technologies cease to have the proper effect, and the trajectory of the legitimization of power goes down. The situation of economic and political instability, where the transitional state of Ukrainian society is manifested in a high degree of social conflict, alienation of citizens from the authorities, lack of public support for state decisions and, ultimately, in the ineffectiveness of the entire system of executive power, actualizes the real problem.

Domestic and foreign researchers in the field of political and legal sciences, studying the process of political decision-making, analyze it at three main levels: global, state and sub-state. Each level of analysis of political decision-making has its own subject area, which is associated with the selection of certain determinants at each of them, which influence the process of political decision-making.

Therefore, when the state's forces are sufficiently united at the global, state and domestic levels, it is not limited in assessing threats and making a counterbalancing political decision, while any fragmentation leads to a limitation of

the state's political capabilities. Limitations in the state's threat assessment can influence inappropriate political behavior when: leaders respond to secondary threats but not to primary ones; the political response of the state is limited to the adoption of only domestic measures without similar international efforts due to a lack of resources; the strengthening of the international positions of the state leads to a greater extent to the realization of the interests of certain social groups. The state's assessment of its relative strength shows how successfully it coordinates and manages political institutions in their dialogue with social forces in order to make such political decisions that would be most in line with national interests.

Therefore, management technologies, as a set of the most rational methods, techniques and procedures for implementing the functions of the political system aimed at increasing the efficiency of political processes and achieving the set goals, are the subject of close study of modern political science.

Keywords: power, society, communication between power and society, political decisions, political threats.

Постановка проблеми. Говорячи про нинішні реалії, можна впевнено помітити, що сучасна українська виконавча влада відчуває особливу потребу в нових формах і методах взаємодії з суспільством. У заданих умовах маніпулятивні технології перестають надавати належний ефект, по спадаючій йде траєкторія легітимізації влади. Положення економічної і політичної нестабільності, де перехідний стан українського суспільства проявляється у високому ступені соціальної конфліктності, відчуженості громадян від влади, відсутності підтримки суспільством державних рішень і, в кінцевому рахунку, в неефективності всієї системи виконавчої влади, актуалізує справжню проблему.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питанням різних аспектів управлінських технологій у прийнятті політичних рішень присвячена велика кількість робіт, разом з тим, зміна наукових підходів, зміна наукових парадигм вимагає тотожних змін і у сфері менеджменту. Так, саме на принципі демократизму, як ключовому принципі у діяльності органів влади, та здійсненні ними адміністративних функцій, наголошують О. Карапетян та З. Гбур. Про орієнтацію на європейські цінності публічного врядування пише В. Котковський. Налагодженню ефективної комунікації між органами державної влади та суспільством присвячені роботи Є. Архипової, Н. Дмитренко, О. Рачинської та В. Юрченко. На потреби відкритості владних структур, а відтак і належній обґрунтованості їх рішень, у інформаційному просторі акцентує увагу Н. Крук. Питанням взаємодії та партнерства влади та громадськості у економічних проєктах присвячена робота А. Томашевської у співавторстві з О. Захаріною, В. Корженко, Н. Коваленко

та М. Шашіною. Разом з тим, не враховуючи велику кількість робіт, присвячених управлінським стратегіям та різним аспектам діяльності владних структур, дослідженню сутності управлінських технологій у прийнятті політичних рішень приділено недостатньо уваги.

Мета статті – дослідження сутності управлінських технологій у прийнятті політичних рішень: правові аспекти партнерства у взаємодії держави та суспільства.

Виклад основного матеріалу. Вітчизняні і зарубіжні дослідники в галузі політичних та юридичних наук, що займаються вивченням процесу прийняття політичних рішень, аналізують його на трьох основних рівнях: глобальному, державному і субдержавному. Глобальний рівень відображає міжнародний характер діяльності держав; включає в себе глобальну обумовленість прийняття політичного рішення, в якому міжнародні організації, інститути і норми знижують анархічність процесу прийняття політичного рішення в державі; формується під впливом конструювання і тиражування повсюдно образів держав і міжнародної системи. Державний рівень відображає ту ступінь єдності, яка досягається при спільному участі як держави, так і всієї національної спільності людей у прийнятті політичного рішення і формуванні відповіді на виклик, що виходить від міжнародного середовища. При цьому слід виділяти не лише державний рівень, який розглядає атрибути держави як системи різних інститутів з притаманними їм особливостями прийняття політичного рішення, але і субдержавний рівень, в якому відбувається взаємодія суспільних, у тому числі індивідуальних, і державних акторів у процесі прийняття політичного рішення.

Спробою об'єднати дані в процесі розробки теорії прийняття політичних рішень став неокласичний реалізм, який намагається дати чітку відповідь на наступні питання: яким чином держави, політичні інститути і політичні лідери оцінюють зовнішні і внутрішні загрози і можливості; чому виникають відмінності в сприйнятті цих загроз; хто відбирає прийнятні або неприйнятні альтернативи в політичних рішеннях; наскільки внутрішні актори впливають на зовнішню та внутрішню політику; наскільки вони можуть змінювати поведінку держави всупереч прогнозам теорії балансу сил і балансу загроз; як держава може мобілізувати необхідні ресурси для зовнішньої і внутрішньої політики і політики в галузі національної безпеки.

Найважливішим завданням неокласичного реалізму стає розробка і впровадження у політичну науку аналізу внутрішньодержавної сфери (так званого внутрішнього оточення осіб, що приймають політичні рішення), дослідження ідеологічного виміру політики і нематеріальних вимірювань сил держави. Це дозволить більш ґрунтовно зрозуміти природу процесу прийняття політичного рішення через аналіз зовнішнього і внутрішнього середовищ

держави (незалежних і залежних змінних), визначити прогностичну значимість того, як держави не тільки сприймають, але і уявляють собі своє оточення, їх ризики і можливості, уявлення про яких визначає прийняття ними політичного рішення.

Кожен рівень аналізу прийняття політичних рішень має свою предметну область, що пов'язано з виділенням на кожному з них певних детермінантів, що впливають на процес прийняття політичного рішення [4, С. 202]. Від детермінантів державного та субдержавного рівнів залежить прийняття політичного рішення, що формується в умовах дії детермінантів глобального рівня.

На рівні детермінантів глобального рівня відбувається постійний процес оцінки загрози державі від навколишнього міжнародного середовища: держава отримує виклик з зовнішнього середовища (зміщення в розподілі сили, наміри інших акторів), пропускаючи його крізь призму власних перцепцій і мотивів, і виносить політичне рішення про необхідні відповіді на виклик.

Головним актором, який сприймає цей тиск, є держава, яка приймає політичне рішення під дією детермінанта як глобального, так і внутрішньодержавного рівнів. Воно ретранслює на суспільство своє розуміння виклику і необхідні на нього відповіді. Ця ретрансляція має на меті сконцентрувати ресурси суспільства і передати їх державі для втілення в життя політичного рішення. Тут використовується наявний у державі інструментарій (інституційний, ідеологічний), від якого залежить, наскільки держава могутня, щоб змусити суспільство віддати частину його ресурсів та відповісти на питання - наскільки суспільство може бути мобілізовано.

Держава представлена виконавчою владою, включаючи главу уряду, міністрів і чиновників, що відповідають за забезпечення зовнішньої і внутрішньої політики, особливо у сфері безпеки. Виконавча влада знаходиться на стику держави та міжнародної системи, найбільш добре озброєна інформацією, найкраще забезпечена для сприйняття системних обмежень і визначення національного інтересу. Виконавча влада потенційно автономна від суспільства, але веде постійний діалог з внутрішніми акторами (законодавча влада, політичні партії, економічні сектори, класи або суспільство в цілому) для мобілізації та використання ресурсів суспільства для втілення політичного рішення. Таким чином, детермінанти державного рівня виявляються «перехідними», так як знаходяться на стику між детермінантами глобального рівня (незалежними змінними) і детермінантами субдержавного рівня (залежними змінними). Структура внутрішніх акторів впливає на силу і швидкість їх впливу: чим більше вони згуртовані, тобто, чим більше індивіди довіряють один одному, тим швидше вони можуть виробити одну думку і тим ефективніше її відстоювати.

Субдержавний рівень детермінант являє собою вплив більш приватних сил на формування політичного рішення в державі. Він визначає процеси суспільної мобілізації і проведення зовнішньої і внутрішньої політики, впливає на оцінку лідерами міжнародних загроз, можливостей і політичних ліній, які вони проводять [2, С. 93]. Процес отримання ресурсів суспільства залежить від ряду внутрішніх умов впливу соціальних акторів і груп інтересів, ступеня суспільної автономії від держави та рівня згуртованості суспільства. Внутрішні актори можуть визначати інтерпретацію національних інтересів (коли інформація про міжнародне середовище невизначена, а держава залежна від внутрішніх акторів), що може призвести до дисфункціональних політичних рішень, як тільки міжнародні імпульси ігноруються або неправильно інтерпретуються.

Особистісні характеристики лідера відіграють принципову роль в аналізі прийняття політичного рішення. Рівень його впливу може залежати від: різних типів політичних режимів, зацікавленості лідера в тій чи іншій політиці, ступеня кризовості політичної ситуації (найбільш кризові ситуації будуть обов'язково вирішуватися при максимальному залученні лідера), особливостей політичного лідера, його досвіду, стилю лідерства, залучення лідера в ті чи інші соціальні, малі групи та ін.

Субдержавний рівень також включає в себе вивчення ідеології в описі процесу прийняття політичного рішення. Ідеологія або ідеологічні переваги через соціалізацію роблять свій вплив на індивідів, складають їх систему вірувань і переконань, дозволяють ефективніше взаємодіяти в процесі прийняття політичних рішень.

Розглянемо детермінанти прийняття політичних рішень на глобальному рівні. Державі для успішного прийняття та реалізації політичного рішення необхідно відповідно до її цілей адекватно оцінювати власну силу. Сила держави, що оцінюється в співвідношенні з іншими суб'єктами, виступає найважливішою детермінантою діяльності держави. Проблема полягає в тому, що її можна по-різному трактувати і, отже, вимірювати.

Сила розуміється як володіння державою військовими, економічними ресурсами. Фактор володіння ресурсами може збільшувати або зменшувати силу держави, що включає в себе наступні елементи: географічне положення, природні ресурси, розвиток промисловості, готовність держави до війни, населення, національний характер, якість дипломатії. Політичний аспект сили проявляється як «психологічні відносини між тими, хто нею володіє, і тими, по відношенню до кого вона застосовується» [6, С. 138]. Це дає першим можливість контролювати дії останніх за допомогою можливого впливу. Сила також визначається через поняття можливостей, що включають «економічну, військову та інші складові» [6, С. 138]. Вона розуміється як інструмент

держави, тобто вона виступає як контроль над ресурсами, за допомогою яких забезпечується безпека в міжнародному середовищі. Сила є відносним поняттям, важливий не сам факт контролю над ресурсами, а контроль над більшою кількістю ресурсів, ніж у іншого актора. Але силу слід розуміти і через такий її аспект, як впливовість ідеалів, цінностей, прав і свобод в суспільстві і державі. Чим більше ті чи інші ідеї поширені в суспільстві і в світі, тим більше їх сила і внесок в процес прийняття політичного рішення.

На процес прийняття політичних рішень впливає участь держави в діяльності міжнародних інститутів та організацій. Залученість в їх діяльність ґрунтується на тому, що держави можуть долати притаманну їм егоїстичність і конфліктність через різні форми співпраці. Тому політика держав в числі своїх основних пріоритетів націлена на світ і збільшення взаємної вигоди від взаємодії з іншими акторами.

Україна, більшою мірою спирається на державні ресурси і регіональний потенціал, ніж на глобальні можливості, прагне не тільки змінити на свою користь баланс сил, що склався, але й увійти до складу найбільш впливових міжнародних організацій, використовувати потенціал ООН, вести постійний діалог з союзами і блоками держав, що має стати обов'язковою умовою успішної реалізації політичних рішень.

Впорядкований за допомогою балансу сил і міжнародних інститутів міжнародний світоустрій дає державам значну свободу у визначенні їх інтересів у сфері безпеки, а відносний розподіл сили обумовлює параметри для прийняття політичного рішення. Саме визначення сили і намірів інших держав наптовхується на прогнозовані труднощі. Підрахунки і сприйняття лідерів можуть перешкоджати своєчасній і об'єктивній відповіді або адаптації політичних рішень до змін в оточенні. До того ж лідери завжди стикаються з дворівневою грою в розробці і здійсненні політичного рішення: з одного боку, вони повинні впливати на зовнішнє оточення, але, з іншого боку, вони повинні створити такі соціальні уявлення, які б дозволили мобілізувати ресурси суспільства зсередини, працювати через призму існуючих внутрішніх інститутів і зберігати підтримку ключових прихильників.

Також складністю у прийнятті політичного рішення в державі є той факт, що зміни в політичній системі можуть відбуватися в поступовій зміні уявлення про баланс сил, але може також проявлятися у формі шоку, наприклад, несподіваною ескалації кризи. Формуються інтерсуб'єктивне уявлення про політичну систему, що володіє деякими системами балансування в ті чи інші періоди часу, і це може завдяки інерції свого існування в масовій свідомості деформувати сприйняття державами величини і характеру загроз і можливостей, що виходять з політичної середовища .

Розглянемо детермінанти прийняття політичних рішень на державному рівні. Державний рівень прийняття політичного рішення включає в себе

детермінанти, різну дію яких дозволяє оцінити, наскільки держава, як центральний інститут, що формує політичну стратегію, автономна від дії детермінант глобального і субдержавного рівнів.

Прийняття політичних рішень на державному рівні дозволяє оцінити, наскільки ефективно держава визначає свої національні інтереси і відстоює відповідні їм рішення в політиці, спираючись при цьому на державний апарат. Політичні рішення будуються на основі оцінки відносної сили держави в умовах внутрішніх обмежень (складність узгодження інтересів як державних інститутів, так і громадських сил) [1, С. 162]. Цей процес відбувається в умовах постійного діалогу з іншими внутрішніми акторами, а також в умовах перешкод при сприйнятті загрози, визначення стратегії і реалізації політичного курсу. Крім того, може існувати конкуренція між державними інститутами, яка впливає на визначення того, чиї погляди та інтереси будуть насамперед реалізовані в політиці.

При прийнятті політичних рішень на державному рівні важливо враховувати, що вони є результатом координації і інституціоналізованої боротьби держави і суспільства. Суспільство не в змозі через внутрішню роздробленість мобілізувати необхідні ресурси і направити їх для реалізації спільних інтересів. Воно знаходиться поза системи міжнародних відносин, делегує право на ведення зовнішньої та внутрішньої політики державній еліті, нездатне без допомоги державної обробки сигналів міжнародної системи, її ідеологічної та мобілізаційної можливостей визначити узагальнену позицію в якості відповіді.

Ступінь автономії держави від впливу суспільних інститутів варіюється в різних державах і в різний час. Ці варіації визначають те, як держава відповідає на тиск середовища і зовнішні виклики (вчасно і ефективно чи ні). Багато держав не обов'язково функціонують як «унітарні» актори. Розбіжності політичної еліти з приводу природи і розмаху зовнішніх загроз, зниження соціальної згуртованості та зростання уразливості держави по відношенню до зовнішніх загроз стримує можливості держави відповідати на будь-який тиск.

Але процес постійного збільшення автономії держави наштовхується на внутрішні протиріччя: небезпека втрати контролю над регіонами (необхідність знаходження меж централізації держави), неефективність бюрократичного апарату, який може бути перешкодою для інновацій і конкурентоспроможності країни, низький рівень політичної участі населення, безпосередньо впливає на легітимність влади, внаслідок формування нової політичної культури. Від того, наскільки сучасна українська політична система зуміє знайти баланс між автономією і різними формами включеності громадських ініціатив, залежить ефективність процесу вироблення і реалізації політичних рішень.

Хоча держава є центральним актором у прийнятті політичних рішень, на неї впливають безліч громадських і міжнародних акторів. Державі необхідно мобілізувати ресурси суспільства для реалізації політичних рішень. Для збільшення мобілізаційної здатності держава повинна постійно зміцнювати згуртованість еліти і згуртованість суспільства, які показують ступінь державної згуртованості. Згуртованість суспільства впливає на ступінь його мобілізації: чим більше суспільство усвідомлює свою єдність, тим ефективніше воно мобілізується [7, С. 158]. Для збільшення мобілізаційної здатності держава прагне знизити ті бар'єри, які виникають на шляху мобілізації. Проходячи крізь бар'єри, тиск отримує відповідь, то є стратегічний вибір еліти у вигляді прийняття політичних рішень. Вибір може носити оптимальний характер (держава одержує кількість ресурсів, необхідну для збереження та поліпшення свого положення в світі), завищений характер (держава отримує достатню кількість ресурсів для збереження свого статус-кво і значного поліпшення свого становища), і занижений характер (держава не отримує достатньо ресурсів, щоб захистити свій статус-кво і стає предметом експансії).

Збільшення мобілізаційної здатності сучасної української держави проявляється в залученні все більших суспільних ресурсів у процес модернізації країни. Цей процес стикається з труднощами, внутрішньодержавними бар'єрами проходження «сигналів» від міжнародного оточення до суспільних груп і зворотнього впливу на прийняття політичних рішень:

1. Поляризація за різними ознаками українського населення (соціальною, економічною, етноконфесійною та ін).
2. Проблема легітимності політичних рішень в очах населення в умовах низької політичної активності і високоцентралізованої державної структури.
3. Проблема досягнення консенсусу між державою та основними соціально-економічними групами суспільства.

Прийняття політичних рішень відбувається в умовах постійної оцінки загроз, які мають зв'язний і багатоскладний характер. Державні лідери часто приймають політичні рішення, орієнтуючись на один рівень загроз, проте реалізація даних рішень впливає на загрози на іншому рівні [5, С. 164]. Фокусуючись лише на одному рівні загрози, держава (дипломати, розвідка, вищі чиновники та ін) може не зрозуміти мотиви і наміри, що стоять за політичною поведінкою іншого актора, наприклад, держави, орієнтується на інший рівень цієї загрози (боротьба з тероризмом на національному або глобальному рівнях тощо).

Розглянемо детермінанти прийняття політичних рішень на субдержавному рівні. Детермінанти прийняття політичних рішень на субдержавному рівні залежно від свого місця у формуванні політичних рішень

визначають середовище прийняття політичного рішення. Залежно від ступеня згуртованості і мобілізованості дане середовище може мінімізувати або максимізувати «перешкоди» в сприйнятті державою різних імпульсів з навколишнього середовища.

Політичні інститути по-різному впливають на процес прийняття політичних рішень. По-перше, ступінь їх впливу залежить від ступеня згуртованості політичних і соціальних інститутів, скоординованості спільних дій, по-друге, ступінь їх впливу залежить від рівня їх участі в політичному процесі.

Можна виділити наступні форми інституціоналізації політичної участі:

1. Залучення недержавних акторів (бізнес-структури, ЗМІ, освітні та експертні співтовариства та ін) до обговорення та розробки політичних рішень.

2. Збільшення ролі ЗМІ, в тому числі інтернет-видань та інтернет-майданчиків (форуми, блоги, соціальні мережі) у формуванні внутрішньодержавного інформаційного середовища прийняття політичного рішення. Засоби масової інформації стають альтернативною площадкою для донесення інформації від держави до суспільства і від суспільства до держави.

3. Здійснення розумного контролю або протидія спробам розумного контролю з боку зарубіжних недержавних організацій і приватних фондів на території України з метою запобігання їх впливу на внутрішньодержавну середу прийняття політичного рішення.

Мобілізація субдержавного середовища з боку держави розкриває ступінь зацікавленості та фактичної участі населення у прийнятті політичних рішень. Її рівень може коливатися від повної незацікавленості і необізнаності до активних протестних виступів (наприклад, пікетування посольств, проведення демонстрацій).

Держава здатна збільшувати або зменшувати рівень мобілізації населення через поширення відповідної ідеології, підтримання державного націоналізму, створення образу ворога. Детермінанта мобілізації субдержавного рівня оцінює внутрішній «фон» або середовище прийняття політичного рішення: ступінь публічності та відкритості політики, можливості і форми впливу на неї з боку громадської думки, канали комунікації між державою і громадськими силами, характер і рівень лобізму як способу впливу на прийняття рішень [3, С. 81]. Це середовище залежить від загальної соціально-політичної та економічної ситуації, соціально-психологічного клімату в суспільстві, ідеологічних уподобань населення.

Проблеми мобілізації населення в ході реалізації політичного рішення в українському контексті полягають у тому, що існують різні внутрішньодержавні «перешкоди» для втілення в життя тих ініціатив, які

виходять від державних чи громадських структур. Виділимо найбільш важливі з них: забюрократизованість і корумпованість процесу реалізації громадських ініціатив у політичній, соціальній або економічній сферах; незначне політичне розмаїття, недостатня представленість у парламенті політичних партій і низька функціональна зрілість законодавчої гілки влади (брак сучасних типів партій та їх участі у вирішенні на державному рівні); нерозвинена політична культура участі створює проблеми при виробленні політичного рішення, так як політичній системі не дістає інформації на її «вході»; соціально-економічні проблеми більшої частини населення, що заважають йому реагувати на політичні ініціативи.

Тим не менш розвиваються відносно нові форми суспільної мобілізації, які, завдяки своїй інноваційній основі, не підпадають під дію внутрішньодержавних «перешкод»: молодіжні політичні організації всього політичного спектру як носії нової політичної культури; інтернет-простір масових комунікацій; загальнодержавні громадські акції (акції проти спецсигналів на машинах державних чиновників, антикорупційні кампанії в ЗМІ).

Для субдержавного рівня прийняття політичних рішень особливо важливо враховувати індивідуальні характеристики політичних лідерів. Політичний лідер є особою, яка безпосередньо відповідає за прийняття політичного рішення. Від його політичного вибору залежить напрямок політичного вектора, зміст зовнішньої і внутрішньої політики держави.

Висновки. Отже, коли сили держави досить об'єднані на глобальному, державному та внутрішньому рівнях, вона не обмежена в оцінці загроз і прийнятті контрбалансуючого політичного рішення, тоді як будь-яка роздробленість призводить до обмеження можливостей держави в політиці. Обмеження в оцінці державою загрози можуть вплинути на невідповідну політичну поведінку, коли: лідери відповідають на другорядні загрози, але не відповідають на першорядні; політична відповідь держави обмежується прийняттям лише внутрішньодержавних заходів без аналогічних міжнародних зусиль внаслідок нестачі ресурсів; зміцнення міжнародних позицій держави призводить більшою мірою до реалізації інтересів окремих соціальних груп. Оцінка державою своєї відносної сили показує те, наскільки вона успішно здійснює координацію та управління політичними інститутами в їх діалозі з суспільними силами в цілях прийняття таких політичних рішень, які б найбільшою мірою відповідали національним інтересам.

Відтак, управлінські технології, як сукупність найбільш раціональних способів, прийомів і процедур реалізації функцій політичної системи спрямовані на підвищення ефективності політичних процесів і досягнення поставлених цілей, є предметом пильного вивчення сучасної політичної науки.

Література:

1. Tomashevskaya A., Zakharina O., Korzhenko V., Kovalenko N., Shashyna M. Analysis of the development of public-private partnership under the conditions of implementation of economic projects. *Revista San Gregorio*. Special edition. 2020, №. 42. P. 156-170.
2. Архипова Є. О., Дмитренко Н. О. Ефективна комунікація між органами державної влади та громадськістю як умова розвитку демократичного суспільства. *Інвестиції: практика та досвід*. 2016. № 1. С. 92-96.
3. Карапетян О.А., Гбур З.В. Роль публічного адміністрування в формуванні демократичного суспільства держави. *Інвестиції: практика та досвід*. 2021. № 16. С. 77-85.
4. Котковський В.Р. Європейський адміністративний простір: нові принципи публічного врядування. *Теорія та практика державного управління*. 2015. Вип. 3 (50). С. 200-205.
5. Крук Н.В. Інформаційна відкритість органів державної влади України на сучасному етапі. *Сучасна українська політика*. 2013. Вип. 29. С. 162-169.
6. Рачинська О.А. Комунікативне партнерство як механізм оптимізації комунікативної взаємодії у сфері публічного управління. *Державне управління та місцеве самоврядування*. 2020. Вип. 2(45). С. 135-145.
7. Юрченко В.Е. Моделі впровадження комунікативних механізмів у державному управлінні України. *Теорія та практика державного управління*. 2014. Вип. 4. С. 157-164. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Tpdu_2014_4_24. (дата звернення: 10.12.2022).

References:

1. Tomashevskaya, A., Zakharina, O., Korzhenko, V., Kovalenko, N., Shashyna, M. (2020). Analysis of the development of public-private partnership under the conditions of implementation of economic projects. *Revista San Gregorio*, 42, 156-170 [in English].
2. Arkhypova, Ye. O., Dmytrenko, N. O. (2016). Efektyvna komunikatsiia mizh orhanamy derzhavnoi vlady ta hromadskistiu yak umova rozvytku demokratychnoho suspilstva [Effective communication between state authorities and the public as a condition for the development of a democratic society]. *Investytsii: praktyka ta dosvid - Investments: practice and experience*, 1, 92-96 [in Ukrainian].
3. Karapetian, O., & Hbur, Z. (2021). Rol' publichnoho administruvannia v formuvanni demokratychnoho suspil'stva derzhavy [The role of public administration in the formation of a democratic society of the state]. *Investytsii: praktyka ta dosvid - Investments: practice and experience*, 16, 77-85 [in Ukrainian].
4. Kotkovs'kyj, V. (2015). Yevropejs'kyj administratyvnyj prostir: novi pryntsyipy publichnoho vriaduvannia [European administrative space: new principles of public governance]. *Teoriia ta praktyka derzhavnoho upravlinnia - Theory and practice of public administration*, 3 (50), 200-205 [in Ukrainian].
5. Kruk, N. (2013). Informatsiina vidkrytist orhaniv derzhavnoi vlady Ukrainy na suchasnomu etapi [Information openness of state authorities of Ukraine at the current stage]. *Suchasna ukrainska polityka - Modern Ukrainian politics*, 29, 162-169 [in Ukrainian].
6. Rachynska, O.A. (2020). Komunikatyvne partnerstvo yak mekhanizm optymizatsii komunikatyvnoi vzaiemodii u sferi publichnoho upravlinnia [Communicative partnership as a mechanism for optimizing communicative interaction in the field of public administration]. *Derzhavne upravlinnia ta mistseve samovriaduvannia - State administration and local self-government*, 2(45), 135-145 [in Ukrainian].
7. Yurchenko, V.E. (2014). Modeli vprovadzhennia komunikatyvnykh mekhanizmiv u derzhavnomu upravlinni Ukrainy [Models of implementation of communication mechanisms in the state administration of Ukraine]. *Teoriia ta praktyka derzhavnoho upravlinnia - Theory and practice of public administration*, 4, 157-164 [in Ukrainian].